

Redaktören har ordet

Ulrika Holgersson

På en färja mellan Finland och Sverige. Där startar detta nummer av *Scandia*. På omslaget befinner sig fyra män i familjen Pärssinen, som invandrade till Norrland på 1950-talet för att bo och arbeta hos skogsbolaget SCA. Bilden, tagen på 1970-talet på väg tillbaka från en semesterresa till Finland, illustrerar numrets huvudtema Intersektionell historia, men berör egentligen lika mycket ämnena för häftets övriga artiklar: genushistoria och svenskarnas relation till Finland.

Intersektionalitet är ett begrepp för fenomenet att olika former av förtryck konstitueras tillsammans. En av dess introduktörer var arbetslivsforskaren och ekonom-historikern Paulina de los Reyes, men i övrigt har historiker och de historiska perspektiven inte varit särskilt framträdande inom detta fält, trots att historieämnet torde ha mycket att tillföra. Nu, när teorin om intersektionalitet varit i ropet ett tag inom svensk samhällsvetenskaplig, särskilt genusvetenskaplig forskning, inställer sig dock frågan om den ska bli normalvetenskap eller visa sig bli blott en modefluga? Helena Tolvhed som 2008 disputerade på den första avhandlingen i historia som genomgående utgår från ett intersektionalitetsperspektiv (*Nationen på spel. Kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948–1972*) griper sig an just denna fråga när hon introducerar tre aktuella historiska arbeten av, i tur och ordning, Maria Vallström, Rosemarie Fiebranz och Åsa-Karin Engstrand – alla med intersektionaliteten som nav.

Även Monika Edgrens bidrag berör diskussionen om intersektionalitet. Inför att hon vid årsskiftet avgick som redaktör för *Tidskrift för genusvetenskap* – som under hennes ledning också bytte namn, från det tidigare *Kvinnovetenskaplig tidskrift* – bad jag henne reflektera över sina erfarenheter av att som historiker ha befunnit sig i absoluta centrum för en ny tvärvetenskaplig disciplin (där fältet intersektionalitetsforskning var en av de givna mötesplatserna). Hur står det egentligen till med förhållandet mellan historia och genusvetenskap? Edgrens

slutsatser manar till självreflektion för Sveriges alla kvinno- och genushistoriker, och förhoppningsvis till en diskussion som kan fortsätta framöver i *Scandia*.

Först bland texterna i detta häfte möter vi emellertid en annan aktuell debatt, nämligen den om Sveriges förhållande till Finland, 200 år efter den s.k. rikssprängningen. I närmast klassisk weibulliansk anda gör Henrik Edgren en genomgripande historiografisk studie av synen på det finska kriget och freden i Fredrikshamn den 17 september 1809, och rent hus med de nationalistiska tolkningarna av den svenska allmänhetens omedelbara reaktion på förlusten av Finland. Därmed svarar han också på Mikael Alms polemik mot honom i *Historisk tidskrift* (2010:1).

En avsikt att väcka liv i en specifik debatt ligger, till slut, bakom ett nytt inlägg i vår recensensavdelning. I en inledande temarecension kommer vi fr.o.m. nu i varje nummer att ge plats åt en längre och mer djuplodande läsning av en bok eller bokserie, gärna i relief mot andra belysande texter. Här är det läkaren och historikern Bodil E.B. Persson som diskuterar boken *Living with the Black Death* redigerad av Lars Bisgaard och Leif Søndergaard – om forskningen om pesten. I denna konferensantologi dominerar en forskningsinriktning som starkt ifrågasätter att ”den svarta döden” orsakades av bakterien *Yersinia Pestis*, en kritik vars argument hon, tillsammans med många andra, finner högst tvivelaktig. Perssons diskussion är viktig för att den sätter fingret på faran att sammanföra forskare närmast uteslutande från en av två mot varandra stående skolbildningar. Som exemplet med skandalerna kring FN:s prisbelönta klimatråd med all önskvärd tydlighet visar lär ingen forskningsinriktning i längden vinna på att exkludera sina meningsmotståndare från forskningens samtal. Persson lyfter i sin recension inte minst fram en central studie på franska, som möjligen p.g.a. sitt språk olyckligt förbisetts: zooarkeologen Frédérique Audouin-Rouzeaus *Les chemins de la peste. Le rat, la puce et l’homme* (2003).

Uppenbarligen finns det alltså ett utbrett, rentav globalt, intresse för den debatt som Persson introducerar. Av den anledningen har vi även valt att inkludera hennes text i det projekt vi för närvarande håller på att sjösätta med stöd av Vetenskapsrådet, att översätta valda texter ur *Scandia* till engelska och publicera dem med open access på vår hemsida. Först ut är dock Harald Gustafssons artikel från det föregående numret, ”Över Östergötlands lavafält”. På www.tidskriftenscandia.se finner du dessutom flera andra recensioner och debatter och nästan varje dag nya länkar till platser där historia produceras och förmedlas ute i samhället och världen.